The Gleaner

Vol 10 (1973)

Δύο πολιτικά στιχουργήματα του Παναγιώτη Κοδρικά

Ιωάννης Δ. Δημάκης

doi: [10.12681/er.9484](https://doi.org/10.12681/er.9484)

Copyright © 2016, Ιωάννης Δ. Δημάκης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Δημάκης Ι. Δ. (2016). Δύο πολιτικά στιχουργήματα του Παναγιώτη Κοδρικά. *The Gleaner*, 10, 33–39.
<https://doi.org/10.12681/er.9484>

ΔΥΟ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΣΤΙΧΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΟΔΡΙΚΑ

Στὸ Ἀρχεῖο Κοδρικᾶ στὸ Νεοελληνικὸ Ἰνστιτούτο τῆς Σορβόνης στὸ Παρίσι ὑπάρχουν ἀνάμεσα στὰ ἄλλα χαρτιὰ τοῦ Κοδρικᾶ καὶ δύο στιχουργήματα μὲ περιεχόμενον ποὺ τὰ ξεχωρίζει ἀπὸ τὰ ἄλλα ποιήματα τοῦ Ἀθηναίου λογίου, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχεδὸν πάντοτε χαρακτηῖρα ἐρωτικὸ.¹ Πρόκειται γιὰ ἓνα ποιητικὸ σχεδιάσμα ἀφιερωμένο στὸν Ναπολέοντα μὲ τίτλο «Ῥδὴ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῶν Φραντζέζων» καὶ γιὰ ἓνα στιχούργημα ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση ποὺ ἐπιγράφεται «Ἔσσμα πολεμικόν». Στὶς περιπτώσεις αὐτὲς μποροῦμε νὰ

1. Γιὰ τὴ ζωὴ καὶ γιὰ τὸ ἔργο, σὲ γενικὲς γραμμές, τοῦ Κοδρικᾶ, τὰ βασικὰ βοηθήματα, στηριγμένα καὶ στὸ Ἀρχεῖο του, εἶναι Κ. Θ. Δημαρᾶ, Ὁ Κοραΐς καὶ ἡ ἐποχὴ του, Ἀθήνα, 1953 καὶ Κ. Θ. Δημαρᾶ, Φροντισματα Α'. Ἀπὸ τὴν Ἀναγέννηση στὸ Διαφωτισμό, Ἀθήνα 1963 (Εἰδικὰ τὸ κεφάλαιον : Προτομὴ τοῦ Κοδρικᾶ). Οἱ ἴδιες περίπου πληροφορίες ἐπαναλαμβάνονται σὲ Ἀπ. Β. Δασκαλάκη, Κοραΐς καὶ Κοδρικᾶς, ἡ μεγάλη φιλολογικὴ διαμάχη τῶν Ἑλλήνων, 1815-1821, Ἀθήνα 1966. (Εἰδικώτερα τὸ κεφάλαιον : Παναγιώτης Κοδρικᾶς, ὁ Ἀθηναῖος Φαναριώτης) καὶ Ι. Μ. Χατζηφώτης, Ὁ ἐλληνικὸς διαφωτισμὸς προάγγελος τοῦ εἰκοσιένου, Ἀθήνα 1971 (Τὸ κεφάλαιον : ὁ Παναγιώτης Κοδρικᾶς). Ὁ Κοδρικᾶς γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα πιθανῶς τὸ 1762. Γραμματικὸς τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων γιὰ ἑξὶ χρόνια στὴν πρώτη του νεότητα «σταδιοδρόμησε» ἀπὸ τὸ 1783 τὸν περισσότερον καιρὸ στὶς αὐλὲς τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας κοντὰ στοὺς Ἑλληγες ὀσποδάρους (κυρίως ὡς γραμματικὸς τοῦ Μιχαήλ

Σούτσου). Στὶς παραδουνάβιες ἡγεμονίες εἶχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ συμπληρώσῃ τὴν παιδείαν του, καὶ μάλιστα στὸ Βουκουρέστι, κοντὰ στὸ λαμπρὸ δάσκαλον τῆς ἐποχῆς Λάμπρο Φωτιάδην, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐθισθῇ στὸ ἰδιότυπον κλίμα τῆς φαναριώτικης κοινωνικῆς ζωῆς. Μέλος τῆς πρώτης τουρκικῆς διπλωματικῆς ἀποστολῆς στὸ Παρίσι τὸ 1797, σύντομα θὰ γίνῃ πράκτορας τῶν Γάλλων καὶ θὰ ἀναλάβῃ πιθανῶς ἀπὸ τὸ 1800 ἐπισήμως ὑπηρεσίαν στὸ γαλλικὸ Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν ὡς διερμηνέας (παίζοντας συγχρόνως καὶ τὸ ρόλον τοῦ μυστικοσυμβούλου γιὰ τὰ πράγματα τῆς Ἀνατολῆς) ὡς τὸ θάνατό του στὰ 1827. Ἀπὸ τὸ 1794 ποὺ δημοσίευσεν τὴ μετάφρασιν τοῦ ἔργου τοῦ Fontenelle «Ὁμιλίας περὶ τῆς πληθύος τῶν κόσμων» μέχρι τὴν ἐκδοσιν, τὸ 1818, τοῦ μεγάλου ἔργου του «Μελέτη τῆς κοινῆς ἐλληνικῆς διαλέκτου», ὅπου προσπαθεῖ νὰ στηρίξῃ καὶ τὴ θεωρίαν του γιὰ τὴ «γλῶσσα τῶν εὐγενῶν», ὁ Κοδρικᾶς συνεχίζει τὶς φιλολογικὰς του ἐπιδόσεις μὲ διάφορα δημοσιεύματα καὶ μὲ τὴ συνεισφορά του στὰ φιλολογικὰ περιοδικὰ

μιλήσουμε για ποίηση πολιτική, ἀφοῦ αἰτία της ὑπῆρξαν γεγονότα πολιτικά, ἔστω καὶ ἂν τὸ δεύτερο στιχοῦργημα θὰ μπορούσε νὰ χαρακτηρισθῇ εἰδικώτερα ὡς ἐθνικό, ἂν ληφθῇ ὑπ' ὄψη τὸ θέμα του καὶ ἡ καταγωγή τοῦ στιχουργοῦ του.

Ἀπὸ ποιητικὴ πλευρὰ οἱ στιχοπλοκεῖς αὐτὲς τοῦ Κοδρικᾶ ἐλάχι-στο παρουσιάζουν ἐνδιαφέρον. Εἶναι ἄτεχνα καὶ ἀπειρόκαλα κατασκευάσματα χωρὶς ποιητικὴ ἐμπνευση. Τὰ νοήματά τους εἶναι ἄλλωστε γενικῶς κοινὰ καὶ ὁ ὅλος τόνος τους τὰ κάνει λίγο νὰ διαφέρουν ἀπὸ σύγχρονά τους κείμενα πολιτικῆς ἀρθρογραφίας. Ἡ «ποιητικὴ» προσπάθεια τοῦ δημιουργοῦ τους φαίνεται νὰ ἐξαντλεῖται στὴν ἀναζήτηση λέξεων πού νὰ ὁμοιοκαταληκτοῦν. Τὸ ἐνδιαφέρον τους ἐπομένως γιὰ τὸν σημερινὸ μελετητὴ ἔγκειται ἄλλου: δείχνουν μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα λίγα δημοσιευμένα, ἀνάλογα σὲ ἀξία, ποιήματά του τὸ γενικὰ χαμηλὸ καλαισθητικὸ ἐπίπεδο τοῦ Κοδρικᾶ καὶ τὴν ἀντίφαση πού ἐνυπάρχει στὴν πνευματικὴ φυσιογνωμία αὐτοῦ τοῦ κατὰ τὰ ἄλλα εὐφυοῦς καὶ προικισμένου ἀνθρώπου, πού, ἐνῶ ὡς λόγιος παρουσιάζει ἀξιόλογες ἐπιδόσεις, ὡς «ποιητὴς» ἐπιτρέπει στὸν ἑαυτό του ἔργα τόσο κοινότοπα. Ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτὴ εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι, ὅπως φανερώνουν οἱ χρονολογίαι τῶν ποιημάτων αὐτῶν, 1806 καὶ 1822, καμμιὰ ἐξέλιξη δὲν παρατηρήθηκε στὴν ποιητικὴ του πρακτικὴ μέσα σὲ τόσα χρόνια. Ἐξ ἄλλου νὰ στιχοῦργήματα αὐτὰ δείχνουν ὅτι ὁ Κοδρικᾶς ἀντλοῦσε τὸ ὕλικό γιὰ τὶς στιχοῦργικὲς του δοκιμὲς ὄχι μόνον ἀπὸ θέματα πού, ὅπως ὁ ἔρωτας, συνδέονται ἄμεσα μὲ τὸν συναισθηματικὸ κόσμον καὶ ἀποτελοῦν τὶς συνηθισμένες πηγὰς τῆς ποιητικῆς ἐμπνεύσεως, ἀλλὰ — ἔστω καὶ σπανιώτερα — ἀπὸ τὰ γεγονότα τῆς ἐποχῆς του, ὅσα κινοῦσαν τὸ ἐνδιαφέρον του καὶ προκαλοῦσαν τὶς ψυχικὲς του ἀντιδράσεις.

Ἡ «᾽Ωδὴ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῶν Φραντζέζων», πού ἔχει ἡμερομηνία «Παρίσι 10 Φεβρουαρίου 1806», ἀποτελεῖται ἀπὸ πέντε δίστιχες ὁμοιοκατάληκτες στροφές τροχαϊκοῦ ρυθμοῦ καὶ ἓναν τελευταῖο στίχο μονό. Φαίνεται δηλαδὴ πὼς τὸ στιχοῦργημα ἔμεινε ἀτελείωτο.

«Καλλιόπη» καὶ «Μέλισσα» (στὸ τελευταῖο δημοσιεύονται καὶ ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ ποιήματά του). Ἀκόμη θὰ πρέπει νὰ σημειωθοῦν οἱ «Ἐφημερίδες» του (τὸ ἡμερολόγιό του τῶν ἐτῶν 1787 - 1797), πού δημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸν Ἀ. Ἀγγέλου τὸ 1963. Ὁ ρόλος του στὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση ἐκ-

δηλώνεται ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἐπαφές του καὶ τὶς φροντίδες του στὸ Παρίσι, ἀπὸ ἐπιστολὰς σὲ παράγοντες τῆς ἐπαναστατημένης Ἑλλάδας καὶ ἀπὸ δύο φυλλάδια γιὰ τὸ ἐλληνικὸ ζήτημα πού δημοσίευσε γαλλικὰ τὸ 1822 καὶ τὸ 1824.

Ὁ Κοδρικᾶς μιλά σὲ ὑπερθετικό τόνο γιὰ τὰ χαρίσματα καὶ τὶς λαμπρὲς πράξεις τοῦ Ναπολέοντος, κάνει ἀναφορὲς σὲ θεότητες τῆς ἀρχαϊότητος (Δία, Ἀθηνᾶ), γιὰ νὰ ἐξάρῃ τὶς ιδιότητές του καὶ διερωτᾶται ποῦ εἶναι ἡ λύρα τοῦ Ὀρφέως καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Ὀμήρου, γιὰ νὰ ὑμνήσουν ἀντάξια τὰ ἔργα του. Ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ στροφὴ ὅπου ὁ Γάλλος αὐτοκράτορας χαρακτηρίζεται ὡς σωτήρας τῆς Γαλλίας καὶ λυτρωτῆς τῆς Ἰταλίας², ἐλπίδα τῶν Ἑλλήνων καὶ νικητῆς τῶν βαρβάρων. Οἱ λόγοι τοῦτοι μᾶς ἀποκαλύπτουν τοὺς ὁραματισμοὺς τοῦ Κοδρικᾶ, ποὺ ζώντας στὴ Γαλλία καὶ κατέχοντας ἐκεῖ ἐπίσημη θέση, ἀλλὰ συγχρόνως ἔχοντας ἔντονη ἑλληνικὴ συνείδηση καὶ ἐθνικὲς ἀνησυχίες (ὅπως καὶ ἀργότερα οἱ δραστηριοίτητές του στὴ διάρκεια τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως θὰ τὸ δείξουν) ἦταν φυσικὸ νὰ ἐλπίζῃ, ὅπως καὶ τόσοι ἄλλοι «φωτισμένοι» Ἕλληνες τῆς ἐποχῆς του, τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ ἔθνους του ἀπὸ τὴν προέλαση τοῦ Γάλλου στρατηλάτη. Εἶναι ἄλλως τε χαρακτηριστικὸ ὅτι ἡ ἀναφορὰ στὴν Ἑλλάδα γίνεται ἀμέσως μετὰ ἀπὸ τὴ μνεῖα τῆς γειτονικῆς Ἰταλίας, ποὺ βρῆκε τὴ «λύτρωσή» της ἀπὸ τὴν πολεμικὴ δράση τοῦ Ναπολέοντος.

Ἐνδιαφέρον, ἀν καὶ ἀπὸ ἄλλη πλευρά, παρουσιάζει ἐπίσης ἓνα εἶδος προλόγου ποὺ ἀκολουθεῖ τὸν τίτλο «Ῥδὴ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῶν Φραντζέζων» καὶ ἀναφέρει: *Συντεθεῖσα χάριν τῆς Ἑλληνίδος Φολοῆς οὔσης παρὰ τῇ μαδὰμ Καμπαί, ἤτινι κατὰ προτροπὴν τοῦ μινίστρου διδάσκω τὴν κοινὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον*. Οἱ πληροφορίες αὐτὲς μᾶς παρέχουν χρήσιμες ἐνδείξεις γιὰ τὶς σχέσεις τοῦ Κοδρικᾶ στοὺς κύκλους τῆς ἑλληνικῆς καὶ γαλλικῆς κοινωνίας τοῦ Παρισιοῦ λίγα χρόνια μετὰ τὴν ἐγκατάστασή του στὴ γαλλικὴ πρωτεύουσα³. Ἰδιαίτερος ἀξιοπρόσεκτη εἶναι ἡ πληροφορία του ὅτι ἀνέλαβε τὴν παράδοση τῶν μαθημάτων τῆς νέας ἑλληνικῆς «κατὰ προτροπὴν τοῦ μινίστρου». Ἄν καὶ ὁ «μινίστρος» αὐτὸς δὲν προσδιορίζεται ἀκριβέστερα, πρέπει νὰ

2. Φυσικὰ ἐννοεῖ τὴν ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὴν ἰταλικὴ χερσόνησο τῆς αὐστριακῆς κυριαρχίας καὶ τὴν ὀργάνωση τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τῆς Ἰταλίας σὲ νέες βάσεις μετὰ τὶς ἐκστρατεῖες τοῦ Ναπολέοντος (ἀκόμη ὡς στρατηγοῦ τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας) καὶ τοὺς ἄλλους πολέμους ποὺ ἀκολούθησαν (στὴν ἐποχὴ τοῦ Διευθυντηρίου καὶ στὶς ἀρχὲς τῆς Αὐτοκρατορίας).

3. Στὴν Ἀθῆνα ποὺ γράφτηκε αὐτὸ τὸ ἄρθρο δὲν ὑπῆρξε δυνατό νὰ ταυτισθοῦν τὰ πρόσωπα ποὺ ἀναφέρονται στὴν προλογικὴ ἐπεξήγηση τοῦ ποιήματος καὶ οἱ σχέσεις τους μὲ τὸν Κοδρικᾶ. Ἡ βιβλιογραφία δὲν βοηθεῖ σ' αὐτό. Εἶναι ὅμως πιθανὸ ὅτι μὴ συστηματικὴ ἔρευνα στὸ Ἀρχεῖο Κοδρικᾶ στὸ Παρίσι θὰ μπορούσε νὰ δώσῃ χρήσιμες διευκρινίσεις.

Ήταν ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας, ὁ ἱεραρχικὸς προϊστάμενος τοῦ Κοδρικᾶ. Πράγματι καὶ σὲ ἄλλα κείμενα καὶ συγκεκριμένα σὲ ἀναφορὲς καὶ γράμματά του ποὺ σώζονται στὰ Ἀρχεῖα τοῦ γαλλικοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ὁ Κοδρικᾶς μὲ τὸν ὄρο μινίστρος ἐννοεῖ πάντοτε τὸν ὑπουργὸ τῶν Ἐξωτερικῶν. Τὸ πρᾶγμα προσλαμβάνει ἀκόμη ἰδιαίτερη σημασία, ἂν ληφθῇ ὑπ' ὄψη ὅτι τὴν ἐποχὴ ποὺ ἔγραφε τὸ ποίημά του ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας ἦταν ὁ πολὺς Talleyrand⁴.

Τὸ δεύτερο ποίημα τοῦ Κοδρικᾶ, ἀκόμη πιὸ ἀτεχνο ἀπὸ τὸ πρῶτο, μὲ τίτλο «Ἄσμα πολεμικὸν» φέρει ἡμερομηνία : 3 Ἀπριλίου Ν.⁵ 1822. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ὀχτὼ τετράστιχες στροφές ἱαμβικοῦ ρυθμοῦ μὲ ὁμοιοκατάληκτους τὸν δεύτερο μὲ τὸν τέταρτο στίχο κάθε στροφῆς. Τὸ ποίημα ἔχει τὴ μορφή θουρίου (μοιάζει μὲ μίμηση τοῦ θουρίου τοῦ Ρήγγα) καὶ φαίνεται μάλιστα πὼς εἶχε σχεδιασθῇ γιὰ νὰ τραγουδιέται, ἂν κρίνῃ κανεὶς ἀπὸ τὸ ὅτι ἡ πρώτη στροφή ἐπαναλαμβάνεται σὰν ἐπώδὸς ἔπειτα ἀπὸ ὅλες τὶς ἄλλες. Στὸ τέλος ὑπάρχει ἡ ὑπογραφή τοῦ Κοδρικᾶ (σὲ συντομογραφία) σύμφωνα μὲ τὸν τρόπο ποὺ, ὅπως ξέρουμε, ἔγραφε τότε τὸ ὄνομά του : Παναγιώτης Κοδρικᾶς Καγκελάριος⁶.

4. Δὲν ἀποκλείεται ἡ ἐπικοινωνία τοῦ ὑπουργοῦ μὲ τὸν Κοδρικᾶ νὰ μὴν ἦταν ἄμεση, ἀλλὰ ὁ ὑπουργός, ποὺ ἐγνώριζε τὴν ὑπαρξὴ τοῦ Ἑλληνα «διερμημένου» στὸ Ὑπουργεῖο, νὰ τοῦ ἔκανε τὴν ὑπόδειξη διὰ μέσου κάποιου ἀνωτέρου ὑπαλλήλου (π. χ. τοῦ προϊσταμένου καὶ προστάτη τοῦ Κοδρικᾶ d'Hauterive). Καὶ σὲ ἄλλες περιπτώσεις, ὅπως στὸ ζήτημα τῶν σχεδίων τοῦ τάγματος τῆς Μάλτας στὴν Ἑλλάδα, ὅπου ὁ Κοδρικᾶς ἔπαιξε ἓνα ρόλο διαμέσου, (βλέπε τὰ δημοσιευμένα κείμενά του στὴ μελέτη τοῦ Ἡλ. Γεωργίου, *Ὁ Ph. Jourdain καὶ ὁ Sainte - Croix Molay ἐν τῇ κατὰ τὸ 1823 συνθήκῃ τῶν Ἰωαννιῶν ἱποτῶν μετὰ τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως*, Ἀθῆναι 1952), ὁ Ἀθηναῖος λόγιος, τοῦ ὁποῖου ἡ τάση γιὰ ἐπίδειξη εἶναι γνωστή, ἐμφανίζεται νὰ παίρνῃ ἐντολὰς ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν ὑπουργό του (στὴν περίπτωση τοῦ τάγματος τῆς

Μάλτας ἀπὸ ἓναν ἄλλον μεγάλο: τὸν Chateaubriand), πρᾶγμα ποὺ καὶ ἐκεῖ δὲν φαίνεται πολὺ πιθανόν. (Δὲν εἶναι πάντως καὶ τελείως ἀδύνατο στὰ ὑπουργεῖα τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰῶνα, ποὺ ἡ ὀργάνωσή τους ἦταν ἀκόμη σχετικὰ ἀπλὴ καὶ τὸ προσωπικὸ τους ὀλιγάριθμο, νὰ ὑπῆρχε προσωπικὴ σχέση τοῦ ὑπουργοῦ μὲ ὅλους τοὺς ὑπαλλήλους του). Ὅπως δὲν εἶναι γνωστὸ ὅτι ὁ Κοδρικᾶς παρὰ τὰ ἐπανειλημμένα διαβήματά του δὲν κατόρθωσε ποτὲ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν πραγματοποίηση τοῦ ὀνείρου του, τὴ μετὰταξὴ του ἀπὸ τὴ θέση τοῦ διερμηνέα στὴν καθαρὸ διπλωματικὴ ὑπηρεσία τοῦ ὑπουργείου.

5. Ν. = Νέον. (Δηλαδή σύμφωνα μὲ τὸ νέο ἡμερολόγιο).

6. Ὅπως εἶναι γνωστὸ, τὸ ἐπώνυμο τοῦ Κοδρικᾶ ἀπὸ τὸν πατέρα του ἦταν Κατζηλιέρης, ἀλλὰ αὐτὸς υἱοθέτησε τὸ ἐπώνυμο τῆς μητέρας

Στὸ πατριωτικὸ αὐτὸ στιχούργημα ὁ Κοδρικᾶς κάνει ἐκκλήση στοὺς "Ἕλληνας νὰ αγωνισθοῦν γιὰ τὴν ἐλευθερίαν, διεκτραγωδεῖ τὶς ἀγριότητες τῶν ἀσεβῶν Τούρκων εἰς βάρος τῶν ἀναξιοπαθῶν Χριστιανῶν καὶ ὁραματίζεται μιὰ ἐλεύθερη πατρίδα μὲ ὑψωμένο στὴν Κωνσταντινούπολιν τὸν τίμιον σταυρό. Ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ τύχη τῆς πέμπτης στροφῆς. Ἀρχικὰ ὁ Κοδρικᾶς εὐαγγελίζεται ἐκεῖ μιὰ μεγάλη δύναμη νὰ ἔρχεται γιὰ νὰ λυτρώσῃ τὴ χριστιανικὴ πίστη (ὑπαινιγμὸς στὴ Ρωσσία). Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ στροφή ἀντικαταστάθηκε ἀργότερα (δὲν εἶναι γνωστὸ πότε) ἀπὸ ἄλλη. Πράγματι στὸ πλῆρες ὑπάρχει μιὰ χαρακτηριστικὴ σημείωση «Ἀφαιρεῖται ὡς ἐψευσμένη ἐλπίς», ἐνῶ στὸ δεξιὸ μέρος τῆς σελίδας μιὰ νέα στροφή μὲ θέμα διαφορετικὸ παίρνει τὴ θέσιν της : πρόκειται γιὰ τὸ ἄθωο αἷμα ἐνὸς λαοῦ πιστοῦ ποὺ χύνεται γιὰ τὴν πίστη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἶναι φανερό ὅτι καὶ ὁ Κοδρικᾶς, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι "Ἕλληνες τῆς ἐποχῆς, εἶχε γιὰ μιὰ περίοδο στηρίζει τὶς ἐλπίδες του γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς πατρίδας του σὲ μιὰ ρωσικὴ παρέμβαση, γιὰ νὰ τὶς χάσῃ ὅμως ἀργότερα μὲ τὴ νέα τροπὴ τῶν γεγονότων.

Ἰωάννης Δ. Δημάκης

ΤΑ ΣΤΙΧΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

1

Ῥῶδὴ πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα τῶν Φραντζέζων

(συντεθεῖσα χάριν τῆς Ἑλληνίδος Φολοῆς οὔσης παρὰ τῇ μαδὰμ Καμπαί, ἥτινι κατὰ προτροπὴν τοῦ μινίστρον διδάσκω τὴν κοινὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον).

Παρίσι, 10 Φεβρουαρίου 1806

*Ψάλλε Μοῦσα τῶν Ἡρώων Ἡρώα τερατοργόν,
τροπαιοῦχον ἐν πολέμοις καὶ εἰρήνης χορηγόν.*

του μετὰ τὸν πρόωρον θάνατον τοῦ τελευταίου ἐκπροσώπου τῆς οἰκογενείας της (κοινωνικῶς ἄλλωστε ἀνώτερης ἀπὸ τὴν ἐπίσημην καλὴν οἰκογένειαν τοῦ πατέρα του). Ἀργότερα, ἐγκατεστημένος στὸ Παρίσι, θὰ προσθέσῃ στὸ Κοδρικᾶς τὸ ὄνομα τοῦ πατρικοῦ γένους του, ἀλλὰ «ἐξελληνισμένου» σὲ Καγκελάριος — ἴσως καὶ γιὰ τὶς ἐντυ-

πώσεις ποὺ θὰ μπορούσε νὰ προκαλέσῃ ἓνα τέτοιο ὄνομα ποὺ ἐμοιάζεσάν τίτλος. Φυσικὰ οἱ ἀντίπαλοί του γνωρίζοντας τὴν ἀγάπην του γιὰ ἐπίδειξιν δὲν θὰ χάσουν τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὸν διακωμωδῇσιν γι' αὐτὸ. (Βλέπε σχετικὰ Κ. Θ. Δημαρᾶ, *Φροντισματα*, σ. 67 καὶ Ἀπ. Β. Δασκαλάκη, *Κορᾶς καὶ Κοδρικᾶς*, σ. 26).

Τῆς Γαλλίας τὸν σωτῆρα, Ἰταλίας λυτρωτήν,
τῶν Ἑλλήνων τὴν ἐλπίδα τῶν βαρβάρων νικητήν.

Αὐτοκράτορα γενναῖον, Βασιλέα δοξαστόν,
Ναπολέοντα τὸν Μέγαν, αἰωνίως σεβαστόν.

Ποῦ Ὁρφέως νῦν ἡ λύρα ; Ποῦ Ὀμήρου ἡ φωνή,
Διὸς νέου νὰ ἡγήσουν ἔργα τὰ λαμπροφανῆ.

Ὅς τὸν κεραννὸν εἰς χεῖρας, Ἀθηνᾶν ἐν κεφαλῇ,
φέρων ὑπερέχει πάντας σθένει, κράτει καὶ βουλῇ.

Πλήττει, καίει καταστρέφει γίγαντας.

2

3 Ἀπριλίου Ν. 1822

Ἕσμα πολεμικὸν

Ἐλᾶτε παλληκάρια
Ἑλλάδος τὰ παιδιὰ
κτυπᾶτε γιὰ τὴν πίστη
καὶ γιὰ τὴν λευτεριά.

Φίλη ἐλευθερία
δύναμις τοῦ σταυροῦ
γιὰ σένα πολεμοῦμεν
τὸ κράτος τοῦ ἐχθροῦ

Ἐλᾶτε κτλ.

Ἐχθρὸς τῆς πίστεώς μας
καὶ τύραννος τῆς γῆς
εἶναι στὸν κόσμον ὅλον
Τοῦρκος ὁ ἀσεβής.

Ἐλᾶτε

Ἐρῆμαξε τὸν τόπον
ἔσφαξε τοὺς γονεῖς
σκληρώνει τὶς γυναῖκες
τέκνα καὶ συγγενεῖς.

Ἐλᾶτε

Μιὰ δύναμις μεγάλη
Ἄνακτος θανμαστοῦ
ἔρχεται νὰ λυτρώσῃ
τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ⁷.

Τὸ αἷμα τὸ ἁθῶν
ἐνὸς λαοῦ πιστοῦ
χύνεται γιὰ τὴν πίστιν
τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἐλᾶτε

Τὶ δόξα μᾶς προσμένει
τὶ στέφανος χρυσὸς
σὰν ὑψωθῇ στὴν Πόλιν
ὁ τίμιος σταυρὸς !

Ἐλᾶτε

ὦ φίλτατη πατρίδα
ἡρώων καὶ σοφῶν
ὥς πότε πλιὰ θὰ μένης
στὰ χέρια ἁσεβῶν !

Ἐλᾶτε

Ὅλοι μικροὶ μεγάλοι,
γέροντες καὶ παιδιὰ,
κανένας μας δὲν στέργει
νὰ μένῃ στὴν σκληριά.

Παναγιώτης Κοδρικᾶς Καγκελάριος.

7. Εἶναι ἡ στροφή πού, ὅπως ση-
μειώσαμε, ἔχει ἀντικατασταθῇ ἀπὸ

αὐτὴ πού σημειώνεται πλάϊ της.